

Handläggare
Monica Fredriksson
08-508 26 218**Till**
Trafiknämnden
2022-04-21

Brister i framkomlighetsarbetet för oskyddade trafikanter. Svar på skrivelse från Rikard Warlenius m.fl. (V)

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefHenrik Axelsson
Enhetschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har mottagit en skrivelse om brister i framkomlighetsarbetet för oskyddade trafikanter, av Rikard Warlenius m.fl. (V). I skrivelsen hänvisas bl.a. till en detaljerad genomgång av hanteringen av Ellevios arbete vid Ängbyplan. Skribenterna undrar om staden anser att ärendet har hanterats på ett korrekt vis, och om inte, vilka verktyg eller resurser staden saknar för att snabbare kunna åtgärda farliga situationer för gående och cyklister.

Kontoret anser att TA-planen för Ängbyplan har hanterats korrekt på planeringsstadiet, men att förutsättningar därefter har ändrats på platsen. Mycket av det som lyfts fram i granskningen av Ängby har kontoret lyft till Ellevio, som åtgärdat och justerat dessa brister

löpande. Kontoret har en tät och löpande dialog med Ellevio. Kontoret beskriver vidare vilka verktyg kontoret har för att åtgärda farliga situationer för gående och cyklister.

Bakgrund

Trafikkontoret har mottagit en skrivelse om brister i framkomlighetsarbetet för oskyddade trafikanter, av Rikard Warlenius m.fl. (V) vid trafiknämndens sammanträde den 16 december 2021. Skrivelsen bifogas, bilaga 1.

Skrivelsen

Skribenterna anser att den som följer beslut fattade i nämnden och stadens officiella information om förbättringar för gående och cyklister lätt får en mycket positiv bild av en stad i framkant, som tar sina egna styrdokument på allvar, men att den som tar del av rapporter från de som dagligen vistas i stockholmstrafiken, som fotgängare eller cyklister, och som på frivillig basis rapporterar in fel eller brister i infrastrukturen, får en helt annan bild.

I skrivelsen hänvisas till en sammanställning av brister vid arbeten på gång- och cykelbanor i kommunen under året. Sammanställningen har gjorts av det s.k. cyklandeombudet och finns att ta del av här:

<http://cyklandeombud.se/vagarbete/vagarbeten-2021/>

Vidare hänvisas specifikt till en detaljerad genomgång av hanteringen av Ellevios arbete vid Ängbyplan:

<http://cyklandeombud.se/vagarbete/ramudden-glommer-reflexer-pa-byggstangsel-angbyplan/>

Utifrån de två sammanställningarna ställer författarna följande frågor: Anser staden att ärendena kring Ellevios arbete vid Ängbyplan hanterats på ett korrekt vis? Om inte, vilka verktyg eller resurser saknar staden för att snabbare kunna åtgärda farliga situationer för gående och cyklister?

Ärendets beredning

Ärendets har beretts inom trafikkontoret.

Trafikkontorets synpunkter

För att staden ska fungera och utvecklas behövs gatuarbeten utföras av olika anledningar. Det handlar både om planerade arbeten för att t.ex. byta ut föråldrade ledningar eller bygga ut elnätet, och akuta arbeten, som t.ex. då en vattenledning brustit. Trafikkontoret tar i högsta grad stadens och kontorets styrdokument på allvar, och

arbetar för att trafikmiljön vid gatuarbeten ska fungera så bra som möjligt för alla invånare, såsom t.ex. cyklister, andra oskyddade trafikanter, yrkestrafik, kollektivtrafik och biltrafik.

De oskyddade trafikanternas trafiksäkerhet är alltid särskilt prioriterad. Kontoret gör emellertid en helhetsbedömning från plats till plats av vilka avvägningar som behöver göras för att uppnå en trafiksäker och framkomlig plats. Detta gör att kontoret ibland måste avvika från sina styr- och policydokument. För varje arbete som utförs på stadens gator måste en platsspecifik helhetsbedömning göras, där målet är en framkomlig och trafiksäker lösning.

Trafikanordningsplaner (TA-planer)

När en aktör ska utföra ett arbete på stadens mark, som innebär att trafiken måste ledas om, ska aktören inkomma med en ansökan om TA-plan, där arbetets syfte anges, dvs. vilken typ av arbete det rör sig om. I TA-planen ska det grafiskt framgå hur aktören tänker leda om trafiken och vilken typ av avstängningsmaterial som används. Det är sedan trafikkontoret som godkänner TA-planen. Större arbeten kräver kontinuerlig samverkan, både inom trafikkontoret och externt med aktören och andra berörda, som t.ex. Trafikverket.

Statistik TA-planer

2020

År 2020 godkände kontoret ca 4 500 TA-planer och utförde ca 1000 kontroller. Kontoret utdelade 355 viten, på en sammanlagd summa om ca 4 950 000 kr.

2021

År 2021 godkände kontoret ca 3 800 TA-planer och utförde runt 800 kontroller. Kontoret utdelade 197 viten, på en sammanlagd summa om ca 3 450 000 kr.

Ängbyplan

Vad gäller ärendena kring Ellevios arbete vid Ängbyplan anser kontoret att det utifrån den beslutade TA-planen varit korrekt hanterat på planeringsstadiet. Som för alla TA-planer kan det dock vara så att den beslutade TA-planen är korrekt och TA-planen är korrekt installerad på plats, men att det under arbetets gång kan ske förändringar i förutsättningarna. Det kan handla om större förändringar, t.ex. att en vattenledning går sönder, som var fallet vid Ängbyplan, men det kan också handla om mindre ändringar, som att någon i allmänheten har flyttat på en markering.

Mycket av det som lyfts fram i granskningen av Ängby är relevant och har också lyfts fram till Ellevio av trafikkontoret. Ellevio har då åtgärdat och justerat dessa brister löpande. Det som visas i den detaljerade sammanställningen av Ellevios arbete vid Ängbyplan är ögonblicksbilder, där mycket redan är åtgärdat. Kontoret har en löpande och tät dialog med Ellevio.

Verktyg och resurser

Kontroller

Kontoret gör löpande kontroller av att entreprenörerna följer de godkända TA-planerna. För ett större vägarbete som pågår under flera år sker det dock löpande ändringar i förutsättningarna, som nämnts ovan. För att säkerställa att alla vägarbeten följer TA-planerna hela tiden skulle kontoret behöva göra kontroller av varje TA-plan flera gånger per dag. Detta skulle innebära avsevärt större resurser för kontorets kontroller. Kontoret bedömer inte att det skulle vara rimligt i förhållande till andra behov inom staden.

Huvudfokus för omledningen av trafiken måste vara att den kan ske på ett trafiksäkert sätt, och vara så tillgänglig som möjligt. Men standarden vid ett tillfälligt arbete kan inte jämföras med permanenta lösningar. Det finns också ett ansvar hos den enskilde att anpassa hastigheten till platsens förutsättningar.

Cykeljouren

I stadens budget för 2021 fick kontoret i uppdrag att inrätta en cykeljour med uppgift att snabbt avhjälpa enklare problem för att på så sätt öka säkerheten och framkomligheten för cyklister. Kontoret startade verksamheten i juni 2021, med fokus på att åtgärda och anmäla fel på cykelbanor. I cykeljourens uppdrag ingår även att utföra vissa kontroller av avstängningar som skulle kunna påverka säkerheten och framkomligheten. Vid brister anmäls detta till kontorets ordinarie kontrollanter, som tar vid. Cykeljouren åtgärdar även mindre fel som kan ha uppstått kopplat till avstängningen, t.ex. korrigerings av en skylt som flyttats.

Från årsskiftet 2021/2022 har ett närmare samarbete inletts mellan cykeljouren och kontorets TA-planshandläggare. På mer komplicerade vägarbeten där kontoret ser att det skulle kunna uppstå problem provcyklas sträckan för att säkerställa att det är en godtagbar standard ur trafiksäkerhets- och tillgänglighetssynpunkt. Förutom att säkerställa att det är en godtagbar standard för cyklister och gående, är det viktigt att sträckan kan användas av personer med funktionsnedsättning. Framförallt under vinterhalvåret, så att

ytor vid vägarbeten snöröjs och hålls fria från isbildning, vilket vid snabba temperaturomställningar kan vara en utmaning.

Utbildning

Förutom trafikkontorets kontroller gör även entreprenörerna egna kontroller. En utmaning för kontoret är att vissa entreprenörer har en bristfällig egenkontroll och kunskap. Trafikkontoret anordnar sedan många år tillbaka kursen Trafikanordningar och markarbeten i offentlig mark. Kursen är obligatorisk för alla som utför arbeten på offentlig mark i Stockholms stad och gäller även underentreprenörer och annan inhyrd personal. Fokus ligger på minskade olycksrisker samt metoder och verktyg för att säkerställa god arbetsmiljö på arbetsplatserna ute på Stockholms gator och vägar, och kursen måste förnyas vart femte år. För cirka tre år sedan utvecklades kursen med ett eget moment som särskilt behandlar tillgänglighet för oskyddade trafikanter, såsom cyklister och gående.

Pågående förbättringsarbete

I budget för 2022 har kontoret bland annat fått i uppdrag att utreda en höjning av vitesnivåerna kopplat till avvikelser från TA-planer, i syfte att uppnå bättre regelefterlevnad. Detta arbete har påbörjats och kontoret undersöker bland annat de juridiska och avtalsmässiga förutsättningarna, hur en större höjning eller ändring ska gå till och vad som är rimliga och ändamålsenliga vitesnivåer.

Vidare har kontoret fått i uppdrag att stärka utvecklingsarbetet och proaktivt föra dialog med grävande aktörer för att TA-planer ska vara korrekta, kontrollera efterlevnaden av TA-planer samt tillgängliggöra dessa digitalt i öppna API. Detta arbete har också påbörjats. Bland annat arbetar kontoret nu med att etablera ett informationsforum. Forumet syftar till att nå ut till TA-planskonsulter med löpande information kring uppdaterade rutiner, för att redan i projekteringsstadiet förebygga fel och säkerställa att TA-planerna är korrekt framtagna

Trafikkontoret föreslår att trafiknämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Bilaga

1. Brister i framkomlighetsarbetet för oskyddade trafikanter.
Skrivelse från Rikard Warlenius m.fl. (V)